

INHOUDSOPGAVE

PROLOOG		7			
DE KARMELIETEN	TOT 1904	8	-	9	
KARMELIETENKLOOSTER	1904-1957	1 0	-	1 1 3	
PAROCHIEKERK	1957-1963	1 1 4	-	1 2 0	
JONGENSINTERNAAT	1960-1973	1 2 1	-	1 7 2	
LEEGSTAND	1973-1975	1 7 3	-	1 8 1	
HOOGVEEENSE JAZZ CLUB	1975-1980	1 8 2	-	2 1 0	
GEMEENTELIJKE SOCIALE DIENST	1980-1992	2 1 1	-	2 3 0	
GLASMUSEUM	1992-2004	2 3 1	-	2 5 3	
LEEGSTAND	2004-2008	2 5 4	-	2 5 7	
KLOOSTER VAN SINTERKLAAS	2008-2013	2 5 8	-	2 5 9	
LEEGSTAND	2013-2016	2 6 0	-	2 6 8	
GEZONDHEIDSCENTRUM	2016-HEDEN	2 6 9	-	2 9 1	
EPILOOG		2 9 2	-	2 9 3	
BRONNEN		2 9 4	-	2 9 7	
BIJLAGEN		2 9 8	-	3 0 3	

PROLOOG

Hoogeveen heeft een rijke geschiedenis die teruggaat tot de 17^e eeuw. Helaas zijn veel monumenten die aan de historie van Hoogeveen herinneren verloren gegaan, zoals het voormalige ziekenhuis Bethesda aan de Schutstraat, de Ambachtsschool aan de Grote Kerkstraat en de Hervormde School aan de Bentinckslaan. Allemaal solide gebouwen met veel architectonisch schoon. De fysieke context om de bewonersgeschiedenis van deze gebouwen te reconstrueren zijn hiermee ook passé. In de jaren 1970 liep ik in het toen leegstaande ziekenhuis Bethesda. Ik herinner me de groene deuren en de sleutels die in de sloten zaten en de bergen papier die op de benedenverdieping lagen. Al lopend ademde het gebouw een sfeer van verlatenheid. Ik kon ook voelen dat hier veel gebeurd was. Zusters die rondliepen om patiënten te helpen. Onderduikers in de oorlog die hier geholpen werden. Later realiseerde ik me pas dat dit fraaie gebouw dat aan verval onderhevig was en uiteindelijk aan brand ten prooi viel best bewaard had kunnen blijven. De kanalen in het centrum zijn vanaf de jaren 1960 drooggelegd onder het mom van de noodzaak van nieuwe infrastructuur, winkels en kantoorruimten. Men kan niet alles bewaren. Maar de afbraak in Hoogeveen ging met de botte bijl en de stille trom gepaard, waarvan men nu de wrange vruchten plukt. Deze afbraak gaat nog steeds door en heeft al veel sporen die herinneren aan het (turf en industrieel) verleden van Hoogeveen verwijderd en het stadsaangezicht flink geschonden.

Een van de weinige monumentale gebouwen in Hoogeveen die nog het straatbeeld sieren, is het kloostergebouw aan de Brinkstraat 5 in Hoogeveen. Een vluchtige beschouwer die kijkt naar het aan de centrumrand gelegen vrijstaande rechthoekige gebouw ziet dat het gebouw aan de straatzijde enige ouderdom uitstraalt. Wie wat meer weet over oude gebouwen, ziet dat de voorgevel van het beeldbepalende gebouw op een klooster lijkt. Inderdaad, het gebouw is gedurende zijn bijna 120-jarige bestaan ruim een halve eeuw in gebruik geweest als klooster. Gelukkig vond het gebouw -dat op de nominatie stond om gesloopt te worden- nieuwe bestemmingen, waardoor althans het exterieur van het gebouw redelijke bewaard is gebleven.

De gewijzigde functie van het kloostergebouw vanaf haar oprichting tot heden wil ik in dit boek uit de doeken doen. Vragen die aan de orde komen zijn: wat is de voorgeschiedenis van de Karmelieten ? Wat was de reden voor de oprichting van het klooster en wie waren de oprichters? Wat is de bouwgeschiedenis van het kloostergebouw? Wie waren de opeenvolgende eigenaren, huurders, bezoekers, gebruikers en bewoners ? Welke bestemmingen kreeg het kloostergebouw in de loop der jaren?; Welke invloed oefenden al deze ontwikkelingen uit op het interieur- en exterieur? Welke architectonische, culturele, (lokaal) geschiedkundige en sociale betekenis heeft het kloostergebouw als monument tegenwoordig?

Er zijn reeds enige publicaties over het klooster verschenen. Zo heeft Albert Metselaar al een boekje opengedaan over dit markante gebouw. Echter, veel facetten zijn nog onderbelicht. Vooral die uit de periode na 1957. Ik ben afhankelijk van de beschikbare bronnen. Zo leverden de getuigenisverslagen van voormalige leerlingen van het jongensinternaat Beekman Ockels belangrijke informatie. Ook archiefmateriaal uit ondermeer het gemeentearchief Hoogeveen bleek zeer waardevol te zijn. De informanten -wiens namen ik noem in het bronnenoverzicht- dank ik voor hun bijdragen. Informatie kwam soms uit onverwachte hoek, mede naar aanleiding van oproepen om foto's en informatie die ik op talrijke media had geplaatst waaronder de Facebook pagina Drenthe vroeger en nu. Een aantal personen wil ik speciaal nog even noemen en bedanken voor hun bijdrage. Mevrouw Ria Meinders-Klaver ben ik erkentelijk voor de rondleiding door Onze Lieve Vrouwe Visitatie in Hoogeveen, het opzoeken van informatie en fotomateriaal en het mogen gebruiken hiervan en het mogen fotograferen van objecten in de katholieke kerk die ooit het klooster toebehoorden. Mevrouw Aliene Haar en Ruud Slot van het Gezondheidscentrum Het Klooster in Hoogeveen wil ik ook bedanken voor de hartelijke ontvangst, de rondleiding door het kloostergebouw en het mogen maken van foto's aldaar. Het was een hele belevenis in het gebouw te mogen rondwandelen. Het Gemeentearchief Hoogeveen ben ik erkentelijk voor de moeite die ze hebben gedaan om informatie voor mij te verzamelen.

Ik hoop dat mijn boek een bijdrage levert aan het behoud van het kloostergebouw, zodat ook volgende generaties hier kennis van kunnen nemen. Verder rest me nog ieder veel lees- en kijkplezier toe te wensen !

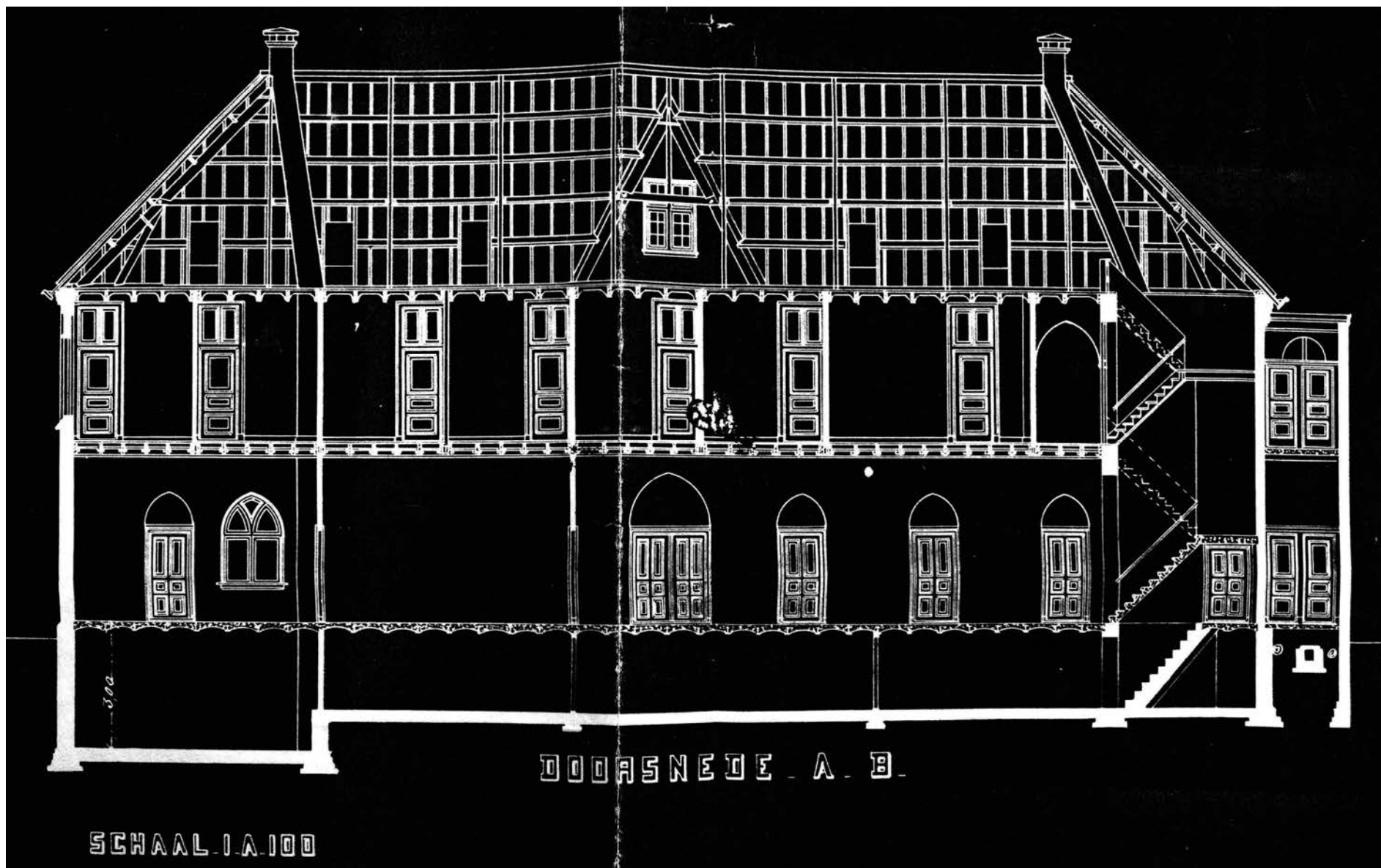
KARMELIETENKLOOSTER 1904-1957

Oprichting en oprichters

De provinciale vergadering van de Karmelieten in Nederland op 6 juli 1900 besloot het aantal kloosters in Nederland uit te breiden. Haar oog viel daarbij op Hoogeveen. Op deze vergadering werd Lambertus Smeets als provinciaal gekozen en Bernardus Dekker als assistent provinciaal. In 1902 gaf de aartsbisschop van Utrecht aan de Karmelieten (in Zenderen) toestemming om een nieuw klooster in Hoogeveen te stichten. Een grotere stad zat er blijkbaar niet in. Hoogeveen was bedoeld als assistentieklooster voor het noorden van het aartsbisdom Utrecht. Hoogeveen leek niet een logische keuze voor de vestiging van een klooster; er waren hier namelijk erg weinig Rooms-katholieken in een protestants gesloten bolwerk.

Aanvankelijk lieten de initiatiefnemers hun oog vallen op Huize Dalwijk en het omringende landgoed, voor de bouw van een nieuw klooster aan de Schutstraat. Deze onderhandelingen mislukten echter. Korte tijd later kwamen 2 percelen groenland ten oosten van de Stationsstraat (nu: Brinkstraat) in de verkoop. Landbouwer Remmelt van Hees Janszoon (1873-1903) verkocht deze percelen aan notaris Petrus Arnoldus Jozephus van Uden (1863-1942) uit Borne op 2 augustus 1902 voor f 7.500,=. Het lijkt er dus op dat de notaris een stroman was van de Karmelieten in Zenderen om de koopprijs van de percelen te drukken. Tevens wilde men met deze constructie de verkoper in het ongewisse laten over de werkelijke koper, om onrust in het protestantse Drenthe te vermijden. Protestanten hadden over het algemeen weinig waardering voor katholieken en bedelorden werden door de benepen burgerij als schooiers gezien. De percelen lagen gunstig nabij het treinstation, dat in 1870 was gebouwd. Op 1 mei 1871 werd het Hoogeveense spoorwegstation van de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen op de lijn Zwolle-Groningen in gebruik genomen. Ook de tramverbinding tussen Hoogeveen en Nieuw- Amsterdam was een gunstige vestigingsvoorwaarde voor het kloostergebouw op de langere termijn. De initiatiefnemers lieten zich goed informeren en waren op de hoogte van de plannen voor een trambaan van Slagharen naar Hoogeveen: hiermee werd in 1905 begonnen. Hoogeveen kwam zo in verbinding met de Rooms-katholieke bolwerken rondom Slagharen en in de zuidoosthoek van Drenthe.

Eerst werd geld verzameld met de exploitatie van een nieuwe bierbrouwerij van het klooster in Zenderen, waarmee deels de bouw van het klooster in Hoogeveen gefinancierd zou worden. Op 28 april 1904 werden op de Congregatio Annuā gehouden in Zenderen, de bouwtekeningen van de Twentse architect Karel Lodewijk Croonen (1877-1930) gepresenteerd en goedgekeurd. De architect had een klooster met kerk voor Hoogeveen ontworpen. De kerk zou er echter nooit komen. In de notulen van het toenmalige “R.K. Parochiaal Kerkbestuur der Parochie van O.L.V. Visitatie te Hoogeveen” staat geschreven: “Bij de stichting van het klooster der Eerw. Paters Carmelieten, had Z.D.H. Monseigneur H. v.d Wetering, Aartsbisschop van Utrecht, tot voorwaarde gesteld, dat in Hoogeveen eene parochie zou worden opgericht en dat de Paters Carmelieten zich met de zorg dezer parochie zouden belasten. Onder die voorwaarde het klooster gesticht en betrokken zijnde, werd op den 7 den Mei 1905 de parochie officieel opgericht en werd op Zondag 30 April van dat jaar het volgende schrijven voorgelezen: Henricus van de Wetering door de genade Gods en de gunst van den Apostolischen Stoel Aartsbisschop van Utrecht, Huisprelaat van Z.H. Paus Pius X, Assistent-bisschop bij den Paus Troon enz., Aan de Geloovigen te Hoogeveen. Zaligheid in den Heer. Overwegende, dat het voor het zielenheil der geloovigen van Hoogeveen wenschelijk is, dat aldaar een nieuwe zelfstandige kerkelijke parochie worde opgericht, hebben wij met naleving der kerkelijke voorschriften ten dezen, besloten, gelijk Wij doen bij dezen, tot de oprichting eener parochie te Hoogeveen over te gaan en alzoo te bepalen: 1. Er wordt te Hoogeveen een nieuwe kerkelijke parochie opgericht onder de titel van Onze Lieve Vrouw Visitatie. 2. De grensbeschrijving zal zijn, gelijk in bijgaande stuk is aangegeven. 3. De Parochie Hoogeveen zal behooren tot het Dekenaat Zwolle. 4. Dit besluit zal op Zondag den 30 april 1905 van den predikstoel worden voorgelezen en op Zondag den 7den Mei 1905 in werking treden. Gegeven te Utrecht den 25 april 1905. De Aartsbisschop van Utrecht. H. van de Wetering.”

1904. Blauwdruk Klooster. Doorsnede Oost gevel. Gemeentearchief Hoogeveen

1918. Prentbriefkaart. Hoogwater. Links in beeld het Karmelietenklooster. Dirk Zomer

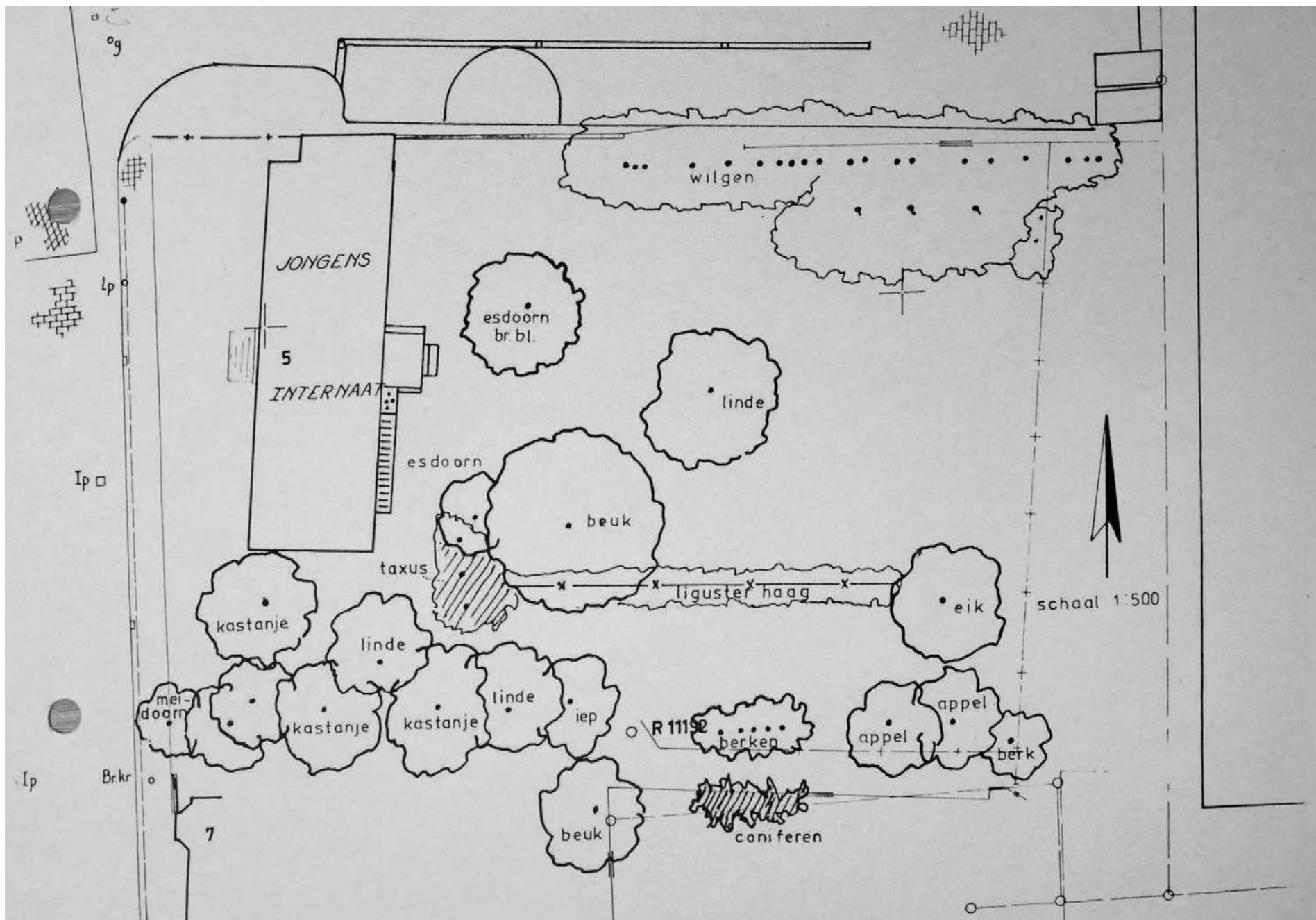
1945. Kloosterlingen in de gang. Gemeentearchief Hoogeveen

De Karmelieten van Hoogeveen, in de hal van het klooster, 1945-1946. Zittend van links naar rechts: Theresius Schwering, Stanislaus Hofstee, Basilius Dommershuysen, Tarcisius Hooyshuur en Michael Muyrers. Staand van links naar rechts: Eusebius Hek, Marcellinus Bootsveld, Vincent Bleumink, Lucas van Waterschoot, Leo van de Nieuwboer, Eustachius Slotman, Engelbertus Haafkes en Egidius Lamers. De bogen zijn anno 2023 nog herkenbaar in het kloostergebouw. Het is niet mogelijk een foto te maken vanuit hetzelfde perspectief doordat de kloostergang is volgebouwd.

1968. Ontspanningsruimte Beekman Ockels. Met pijprokende jongeman. Gemeentearchief Hoogeveen

1977. Schetsontwerp met kloostergebouw waar het jongensinternaat gevestigd was. Gemeentearchief Hoogeveen

Hopelijk zult u ons verzoek positief beoordelen en ons het “Klooster” ter beschikking stellen. De voorwaarden waarop vernemen wij gaarne spoedig van U. Inmiddels verblijven wij, met de meeste hoogachting, Hoogeveense Jazz Sociëteit Mevrouw M. van Genne, secretariaat Hoogeveense Jazz Sociëteit”. De secretaris van de Jazzclub, Mevrouw Van Genne woonde toen in een rijtjeswoning aan de Berberisstraat 39 in Hoogeveen. De The High Moor City Seven trad op tijdens diverse activiteiten waaronder de Drentse Rijwielvierdaagse, kunstmarkt en feestavonden. Ook kon men de muzikanten regelmatig beluisteren op de VARA en RONO. De RONO, de Regionale Omroep Noord en Oost was vanaf 1959 de regionale omroep voor Friesland, Groningen, Drenthe en Overijssel. Vanaf 1965 was het ook de regionale omroep voor Gelderland. De The High Moor City Seven trad ook op in De Tapperij in Hoogeveen met medewerking van de bekende pianist Johan Bijkerk uit Almelo, leider van de Dixieband Hot Dogs. Hij trad ondermeer op in het muziekprogramma Music All In van Pim Jacobs. De Hot Dogs verwijst tevens naar een dixielandjazzband uit München.

Jazzclub

Voorzitter en aanjager van de Hoogeveense Jazz Sociëteit was de heer W. Loopers: hij kreeg veel steun van fans voor zijn plannen. De Hoogeveense Jazz Sociëteit huurde een deel van het klooster voor een klein, bijna symbolisch bedrag. En zo zag de Jazzclub op 9 januari 1975 het levenslicht. Alvorens de club in het gebouw kon intrekken, knapte de gemeente Hoogeveen het gebouw op. De jeugd had vernielingen aangericht en het gebouw was gestript. Op 23 februari 1975 trad een Dixielandband op in De Tamboer. Met de opbrengst werd de inrichting van het kloostergebouw deels gefinancierd. Gemeentewerken en -bedrijven Hoogeveen installeerde in februari 1975 ondermeer een nieuwe wandcontactdoos in de meterkast. De Hoogeveense Jazz Sociëteit installeerde ondermeer een bar en een toneelpodium in het kloostergebouw. Er vonden al snel optredens plaats. Om de week speelde de ene keer The High Moor City Seven en de andere keer een gastband, aldus Aly Loopers.

De Jazzclub zat net een jaar in het gebouw, toen er bij de gemeente Hoogeveen (weer) nieuwe ideeën over de bestemming van het voormalige kloosterpand circuleerden. Volgens de Hoogeveense Courant d.d. 6 oktober 1976 vroeg het College van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad een voorbereidingskrediet van f 50.000,= om het gebouw geschikt te maken voor de Gemeentelijke Sociale Dienst. De Jazzclub liet zich echter niet ontmoedigen en ging door met haar optredens. Zaterdag 2 oktober 1976 startte het nieuwe seizoen met een optreden van hun huisorkest: The High Moor City Seven, waar 150 bezoekers op afkwamen. Kort hiervoor behaalde de Jazzband op een jazzfestival een eervolle 3^e plaats. Tevens traden twee gastsartiesten op, namelijk Sietse Malda (piano) en Julius Pankey (gitaar). Op 16 oktober 1976 trad Max Collie op. Julius Pangkey was tevens actief als fotograaf in Hoogeveen en speelt nog steeds banjo. John Maxwell 'Max' Collie (1931-2018) was een succesvolle Amerikaanse jazzzanger, trombonist en orkestleider. Eén andere gastband was The Magnolians, een jazz- en Dansorkest. Liefhebbers van Jazz oude stijl troffen elkaar in 1979 tijdens een jazzconcert in De Tamboer. Drie amateur muzikanten, Henk Deisz (alt sax en klarinet), Dolf Breemhaar (alt sax en klarinet) en Wim Schoonheim (drums) deelden een grote belangstelling voor de muziek uit de jaren 1920-1930. Ze stonden aan de basis van The Magnolians. Naast de twee oprichters bestond het orkest in de beginjaren uit Henk de Keyzer (trompet), Ton Boetje (contrabas), Peter Klaassen (tenor sax en klarinet), Cees Tanger (trombone), Ed de Groot (gitaar, banjo), Ans de Groot (piano) en Jaap Seldentuis (trompet en zang). De titel van de herkenningsmelodie, en daarmee ook de naam van het orkest, is ontleend aan een boomsoort uit New Orleans (USA): de Magnolia.

Bouw- en woningtoezicht doet in haar brief d.d. 23 juni 1975 aan College van Burgemeester en wethouders van Hoogeveen verslag van haar onderzoek naar de toestand van het aan de Hoogeveense Jazzclub in gebruik gegeven gedeelte van het aan de gemeente Hoogeveen toebehorende pand Brinkstraat 5 (voormalige klooster). Het geeft inzicht in de indeling. Het in gebruik gegeven gedeelte was bereikbaar via de achterdeur. Op de begane grond was de grote zaal aan de zuidzijde geschikt gemaakt voor het geven van concerten. De schouw en de noodtrap waren, in verband hiermede, verwijderd. In de zuidwest hoek van de zaal was een podium gemaakt van hout. De concertzaal was ongeveer 9,35 meter breed en ongeveer 12,80 meter lang. In de hal, die in open verbinding stond met de zaal, was een bar getimmerd, waar ook sterke drank verkrijgbaar was. Door deze bar was de hoofdtoegangsdeur aan de voorzijde van het gebouw niet meer bruikbaar. Een nooduitgang was niet aanwezig. Een onverwachte en (hopelijk) snelle ontruiming van de zaal zou moeten plaatsvinden via de toegangsdeur en via de ramen. De draairichting van de toegangsdeur zou, in verband

1997. Demonstratie glasblazen door Cees van Olst. Gemeentearchief Hoogeveen

boven de ingang.” Het is dan ook niet toevallig dat ook Dick Kollen (in 2014 zakenpartner van Ruud Slot), er voor koos juist dit raam te laten terugkomen in het beeldmerk. “Toewijding en zorg zijn begrippen die van oudsher bij een klooster horen, maar die op een andere manier ook van toepassing zijn op ons centrum. We hebben daarom besloten niet alleen in naam, maar ook met het beeldmerk te verwijzen naar het verleden.” , aldus de Hooogeveensche Courant d.d. 7 mei 2017.

In het gezondheidscentrum worden veel activiteiten georganiseerd, zoals kinderactiviteiten, vergaderingen, conferenties, lezingen en cursussen. Het theater heet De Kubus en heeft 90 stoelen die gemonteerd zijn op een inklapbare tribune. De Kubus is ook bestemd voor presentaties en vergaderen. De ruimte is uitgerust met professioneel licht en geluid, groot presentatiescherm en livestream (rechtstreekse uitzendingen). De Kubus kan ook worden ingericht voor ondermeer lezingen, diploma-uitreikingen, colleges, musicals, film-, zang-, dans- en muziekvoorstellingen en bedrijfspresentaties.

Creatie van Andy Benjamins

Montage van drie foto's uit verschillende jaargangen begin 20^e eeuw geeft een fraai beeld van hoe het er toen uitzag.